

Кушнір Н.С.

викладач,

Кіровоградський будівельний коледж

ФАНДРАЙЗИНГ ТА ЕНДАУМЕНТ, ЯК ФОРМИ ДОДАТКОВОГО ФІНАНСУВАННЯ ДЕРЖАВНИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ

Забезпечення функціонування та розвитку в Україні інноваційного освітнього закладу, як засобу формування інноваційної активності в країні не можливе без використання новітніх механізмів та інструментів фінансування освіти.

Вітчизняна освіта відчуває значний дефіцит фінансового забезпечення, що становить, за деякими оцінками, близько 60-70%, наслідком чого є його низька якість і невисока ефективність.

Необхідність пошуку додаткових фінансових ресурсів для сфери освіти, як фактора загальнодержавного розвитку є досить актуальним питанням, для вирішення якого потрібна модернізація його фінансового забезпечення шляхом створення системи багатоканального фінансування на основі розширення переліку позабюджетних джерел, у тому числі за рахунок залучення ресурсів благодійних фондів.

Найбільш відомими іноземними фахівцями, що досліджували проблеми пошуку та залучення додаткових інвестицій в освіту є такі загальновідомі автори, як: Беренс В., Бестманн У., Брігхем Е., Брук Н., Баласса Бела, Варлавен К.Г., Гитман Л.Дж., Джонк М.Д., Елтон Е., Маркович Х.М., Норкот Д., Рейли К., Хавранек П.М., Хирт У., Чандра П., Шарп У.

Незважаючи на досить ґрунтовне розкриття проблеми, їх праці не можна повною мірою застосувати в умовах України, без необхідної, а також урахування розвитку національної економіки. Останнім часом українські вчені, водночас з зарубіжними колегами приділяють значну увагу проблемам розвитку інвестиційних механізмів в Україні. У межах макроекономічних проблем різні аспекти інвестування, зокрема і в освітнє середовище висвітлені у наукових працях Балабанова І.Г., Бесчасного Л.К., Бланка І.А., Бородюка В.М., Василика О.Д., Геєця В.М., Губського Б.В., Лукінова І.І., Мочерного С.В., Мертенса А.В., Николенко Ю.В., Семиноженка В.П., Симчука Н.С. та інших. Однак, не зважаючи на таку, досить жваву зацікавленість проблемою пошуку додаткових джерел фінансування в освітянську галузь з боку науковців і практиків, чимало питань щодо можливостей потенційних донорів, а також механізмів та шляхів залучення додаткових фінансових ресурсів в освіту залишаються нерозв'язаними [3].

Проблема пошуку ефективних шляхів поліпшення фінансування освіти в Україні, зокрема пошуку та залучення додаткових джерел фінансування для сталого розвитку навчальних закладів постійно дискутується та аналізується багатьма як вітчизняними так і

зарубіжними науковцями, фінансовими експертами на сторінках різних наукових видань.

Наприклад, як зазначає професор, член-кореспондент НАПН України Пометун О. І. (Україна): «В Україні в більшості випадків шкільна адміністрація традиційно планує роботу державного навчального закладу, розраховуючи тільки на кошти, що надходять з держбюджету. Проте, як показують численні статистичні дослідження, цих джерел фінансування катастрофічно не вистачає» [4]. Професор кафедри прикладної політології «ДУ Вища школа економіки» (Росія) Тульчинський Г. Л. також наголошує: «У будь-які часи розвитку людства були художники, композитори, політики, вчені, які, зазвичай, досить успішно знаходили джерела фінансування власних проектів самостійно, або за допомогою професійних менеджерів, продюсерів. Однак, тільки в наш час ця діяльність стала настільки масовою, що виникла потреба в ґрунтовній професійній підготовці, введенні спеціальних курсів та практикумів» [1].

Слід також зазначити, що загальновідомі технології ведення бізнесу та менеджменту, як брендинг, ребрендинг, реклама, public relation, інтегровані маркетингові комунікації, промакції – також не можуть існувати без використання певних форм освітньої та громадсько-суспільної діяльності, без постійного співробітництва державних установ системи управління, освітніх установ та бізнес-структур.

Таким чином, у зв'язку з постійними дискусіями навколо проблем пошуку нових джерел фінансування освіти, та існуючим дефіцитом щодо ймовірних механізмів поліпшення цього фінансування виникає необхідність отримання більш повної інформації та більш детальної інформації щодо існуючого зарубіжного та вітчизняного досвіду. Окрім цього існує нагальна потреба розв'язання питань щодо технології безпосередньої розробки та реалізації, організації та супроводу певного освітнього проекту(програми), а саме: вивчення та аналіз психологічних аспектів пошуку та подальшої взаємодії з потенційними донорами, збір, обробка та аналіз інформації щодо реальних можливостей фінансової підтримки проекту – аналіз вітчизняних і закордонних фондів, міжнародних грантоіснуючих організацій, індивідуального спонсорства, меценатства, патронажу, безпосередній збір коштів та цільове їх використання, облік та аудит тощо.

Водночас «будь-яку справу треба розпочинати з виправлення імен» (як зазначали великі філософи Конфуцій і Платон) [2], тобто, насамперед необхідно розібратися зі значенням відповідних термінів й основних понять щодо фінансових механізмів. Певною мірою це стосується й соціальних технологій пошуку та залучення коштів в освітянську галузь.

Фандрайзинг – це система сукупних форм збору коштів. Сучасні ринкові умови в країні вимагають від багатьох громадських організацій, комерційних структур, представників влади максимальних зусиль для добровільного пожертвування інвестицій з метою вирішення чисельних проблем в рамках національних проектів медицини, освіти, науки,

культури. Фандрайзинг (англ. Fundraising) як система сукупних форм збору додаткових фінансів спрямована на реалізацію соціально значущих проектів (програм).

У більш широкому сенсі слова фандрайзинг – це не тільки залучення фінансів, але й пошук інших ресурсів – інтелектуальних, наукових, рекламних для вирішення соціальних проблем.

Серед фондів фінансування навчального закладу також особливе місце займають накопичувально-розподільчі фонди цільового капіталу або ендаументи. Відповідно до словника фінансових та інвестиційних термінів, «ендаумент- безстроковий дар у вигляді коштів або майна, переданий організації на спеціальні цілі. Ендаументи можуть бути вкладені в фізичні активи або інвестовані з метою отримання доходу на фінансування діяльності освітнього закладу».

Таким чином, ендаумент представляє собою сукупність активів, пожертвованих некомерційній (неприбутковій) організації, у даному випадку навчального закладу, з метою акумулювання, наступного інвестування та отримання додаткового доходу.

Інвестиційний дохід, або яка-небудь його частина, направляється менеджером освітнього закладу на його поточну діяльність. Ендаументи створюються благодійником (донором), який є «зовнішнім світом» по відношенню бенефіціару благодійної допомоги до організації. Його відмінністю від звичайної благодійної організації є строго цільовий характер діяльності.

Необхідно підкреслити, що наявність у навчальному закладі ендаументу підвищує його стійкість та фінансові можливості в реалізації освітніх та науково-дослідних проектів. На тлі інвестиційного голоду системи освіти країни постановка завдання впровадження в національну практику ендаументів є досить актуальною.

Отже, світова практика свідчить, що освіта в розвинених країнах світу не існує й не розвивається винятково за рахунок бюджетного фінансування, або виключно на комерційній основі. Вона може розвиватися тільки за рахунок залучення й акумулювання ресурсів як бюджетних так і позабюджетних. В цьому зацікавлені різні як державні так і недержавні структури, оскільки це дає їм можливість повної реалізації інтересів. Однак, повномасштабне й ефективне залучення додаткових фінансових ресурсів під час управління навчальним закладом, в неабиякій мірі залежить і від самовизначення та самоактивності самих менеджерів освітніх закладів, від їхньої здатності до пошуку, організації, можливостей впливу на суспільно-громадську думку, а також бажання позиціонувати свій педагогічний досвід як на професійному так і на законодавчому рівнях [3].

Збір, аналіз та структурування відомостей про існуючі вітчизняні та міжнародні наукові фонди та їх програми дає можливість науковцям і освітянам «підібрати» під вже існуючі вітчизняні або міжнародні освітні проекти (програми) відповідні наукові кадри або, навпаки, пропонувати вченим та освітянам той або інший фонд (проект) залежно від напрямів

науково-освітньої діяльності. Завдяки науковому проектуванню розширюється коло необхідних інформативних знань про власний навчальний та науковий потенціал, про динаміку і структуру попиту на конкретні наукові дослідження та професійні компетентності як в Україні так і за її межами. Наслідком усвідомлення перспектив розвитку вітчизняних наук, освітньої галузі зокрема, може бути відпрацювання відповідних технологій з подальшим повним циклом реалізації проекту: задум → пошук спонсорів → фінансування → практична реалізація.

Список використаних джерел:

1. Артемьева Т. В. Тульчинский Г. Л. Фандрейзинг: привлечение средств на проекты и программы в сфере культуры и образования: Учебное пособие // Т. В. Артемьева, Г. Л. Тульчинский. – СПб. : Издательство «Лань», 2010. – 288 с.
2. Глобалізація: Навч. посіб. / Пер. з англ. В. Алексашина. – К.: Амадей, 2007. – 480 с.
3. Климчук І. О. Теорія і технології реалізації інвестиційних механізмів у шкільній освіті : посібник / І. О. Климчук. – Київ, 2014. – 87 с.
4. Пометун О., Гонорська А. Як залучити додаткові ресурси для розвитку навчального закладу?: Порадник сучасного директора : Навч.-метод. посібник. – Тернопіль: Вид-во Астон, 2006. – 120 с.

Серебрянская О.Н.

кандидат педагогических наук,

заместитель директора,

*КУЗ «Днепропетровский областной лицей-интернат
физико-математического профиля»*

СИСТЕМООБРАЗУЮЩИЕ КОМПОНЕНТЫ ЭФФЕКТИВНОГО УПРАВЛЕНИЯ УЧЕБНЫМ ЗАВЕДЕНИЕМ

Особенности текущего момента социокультурных преобразований состоит в том, что прежняя система образования уже отстает от новых запросов промышленности, науки, искусства, личностных характеристик человека. Необходимо отталкиваться от понимания базовых принципов системы Я.А. Коменского и их несоответствия современным условиям, и вводить такие принципы образования, которые помогут адаптироваться субъекту в разных ситуациях через двадцать и более лет [1].

По мнению Ю.В. Громыко через профессиональные поля происходит конвергенция и связь наук и образования. Если правильно понимать, как меняется профессиональный мир, то можно правильно проектировать и изменения в образовании.

Коренная модернизация управления образованием предполагает обновление деятельности руководителей. Находясь в центре социально-экономических и педагогических преобразований, руководители